

Kamal Abdulla: yalnız faktlar

Kamal Abdulla (Kamal Mehdi oğlu Abdullayev) - Azərbaycan alimi və ictimai xadimi, Xəlv yazıçısı. Filologiya elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi, AMEA-nın haqqı üzvü, Birinci dərəcəli dövlət müşaviri.

Bakı Slavyan Universitetinin ilk rektoru (2000-2014), Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Humanitar və İctimai Elmlər bölməsinin akademik-katibi (2011-2014), Azərbaycan Respublikasının millətərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə Dövlət müşaviri (2014-2017), Azərbaycan Dillər Universitetinin rektoru, Azərbaycan Mədəniyyət Fondunun (Azərbaycan Yaradıcılıq Fondu) sədri, Türk Dil Qurumunun haqqı fəxri üzvü, Ukrayna Beynəlxalq Kədr Akademiyasının haqqı üzvü (akademik), Moskva Şəhər Pedaqoji Universitetinin və Ural Federal Universitetinin fəxri doktoru, Poltava İqtisadiyyat və Ticarət Universitetinin fəxri professoru, Türk Dünyası Araşdırmaları Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının haqqı üzvü, Gürcüstan Təhsil Elmləri Akademiyasının haqqı üzvü, Rus PEN-klubunun (Moskva) üzvüdür. Sofiya Universitetinin ali mükafatı - "Honorary Blue Ribbon Insignia" ("Mavi Lent Fəxri Nişanı") laureatı, AMEA-nın "Türkologiya" ("Sovetskaya Türkologiya") jurnalının baş redaktoru

1984-cü ildə Bakıda "Azərbaycan dili sintaksisinin nəzəri problemləri" adlı doktorluq dissertasiyası müdafiə edib.

1984-1987-ci illərdə Xarici Dillər İnstitutunun "Ümumi və Azərbaycan dilçiliyi" kafedrasının müdiri.

1988-1990-cı illərdə Azərbaycan Mədəniyyət Fondunun (Hazırda Azərbaycan Yaradıcılıq Fondu) sədrinin birinci müavini, 1990-cı ildən Fondun İdarə Heyətinin sədri.

2014-cü ilin fevral ayında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən Azərbaycan Respublikasının millətərarası, multikulturalizm və dini məsələlər üzrə Dövlət müşaviri təyin edilib.

Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin 19 noyabr 2014-cü il tarixli Sərəncamı ilə yeni yaradılmış Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin Himayəçilik Şurasının üzvü təyin edilmişdir. 28 noyabr 2014-cü il tarixində Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin Himayəçilik Şurasının ilk iclasında bu qurumun Himayəçilik Şurasının sədri seçilib.

17 fevral 2016-sı ildə AMEA-nın Rəyasət Heyətinin qərarı ilə AMEA-nın "Türkologiya" jurnalının baş redaktoru təyin edilib.

2017-ci ildən Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin Sərəncamı ilə Azərbaycan Dillər Universitetinə rektor vəzifəsinə təyin edilib.

Dilçiliyə dair "Проблемы синтаксиса простого предложения в азербайджанском языке" (Bakı, Əlm, 1983), "Azərbaycan dili sintaksisinin nəzəri problemləri" (Bakı, Maarif, 1999 və təkrar nəşri - Bakı, "Maarif", 2016), "Azərbaycanda rus dili" (İlyas Həmidovla birgə) (Bakı, 2005), "Dilçiliyə səyahət və yaxud dilçi olmayanlar üçün dilçilik" (Bakı, 2010), "Azərbaycan dilində mürəkkəb sintaktik bütövlər" (dilçi alimlər ilə birlikdə) (Bakı, 2012), "Azərbaycanca danışmaq" (Paris 2008; Buxarest 2010; Budapeşt 2011; Abu-Dabi 2012) kimi kitabları var.

Ədəbiyyatşünaslıq, tənqid və esseistika dair "Müəllif - əsər - oxucu" (Bakı, Yazıçı, 1985), "Əvvəl-axır yazılanlar" (Bakı, Yazıçı, 1990), "Yolun əvvəli və axır" (Bakı, Azor-

baycan Dövlət nəşriyyatı, 1993), "300 azərbaycanlı" (Bakı, Mütərcim, 2007), "Düma ilə Coys arasında" (Bakı, Mütərcim, 2016) kitablarında dünya və Azərbaycan ədəbiyyatının və mədəniyyətinin problematik aspektlərindən bəhs edilir, qədim və müasir ədəbi prosesin görünməyən tərəfləri işıqlandırılır.

Qorqudşünaslığa dair "Gizli Dədə Qorqud" (Bakı, Yazıçı, 1991), "Sirçində dastan və yaxud Gizli Dədə Qorqud-2" (Bakı, Elm, 1999), "Ташная Деле Коркут" (Bakı, Mütərcim, 2006), "Mifdən Yazıya və yaxud Gizli Dədə Qorqud" (Bakı, Mütərcim, 2009), "Kitabi-dədə Qorqud" dastanının poetikasına giriş" (Bakı, 2017), "Введение в поэтику "Китаби-Деле Коркуд" (Москва, Художественная литература, 2018) adlı kitablar yazıb nəşr etdirmişdir.

"Gizli Dədə Korkut" kitabı Bursada (Bursa, Ekin Basınevi, 1995), İstanbulda (İstanbul, Ötügen Basınevi, 1995) və "Mitten yazıya və ya Gizli Dədə Korkut" kitabı İstanbulda (İstanbul, Ötügen Basınevi, 2013) türk dilinə çevrilərək çap olunub. "Kitabi-Dədə Qorqud" və "Nibelunqlar nəğməsi" adlı müqayisəli elmi araşdırmalar proyektinin əsas müəlliflərindən (prof. Z.Hartman və prof. H.Şuştoenlo bir yerdə) və 10 il ərzində bu istiqamətdə alman alimləri ilə biryerdə həyata keçirilən konfrans, dəyirmi masa və nəşrlərin təşkilatçılarından biridir.

Ədəbiyyat və poetika məsələlərinə həsr edilmiş "Лекции в Бакинском славянском университете" (Bakı, Мутарджим, 2003) adlı kitabı (akad. A.Mirzəcanzadə ilə birlikdə) ədəbiyyat və poetika məsələlərinə həsr edilib.

2015-ci ildə "ADA" Universitetdə "Azərbaycanşünaslıq" fənnini tədris etmişdir.

2015-ci ildə (prof. E.Nəcəfov ilə həmmüəlliflikdə) "Multikulturalizm" fənni üzrə "Multikulturalizmə giriş" (Bakalavr səviyyəsi üçün) və "Azərbaycan multikulturalizmi" (Magistr səviyyəsi üçün) tədris proqramları hazırlamışdır. "Azərbaycan multikulturalizmi" adlı ali məktəblər üçün dərslərin elmi redaktoru (prof. E.Ə.Nəcəfovla birlikdə) və əsas müəlliflərindən biridir.

*Ağac yer içindən yer üzünə çıxar.
Adamın yolu isə yer üzündən yer içindədir.*

Kamal ABDULLA

(2016-cı ildən). Elmi maraq dairəsi - dilçilik, ədəbiyyat, türkölogiya, mədəniyyətşünaslıq.

4 dekabr 1950-ci ildə Bakıda ziyalı ailəsində doğulub. Atası müəllim, anası həkim olub. 1968-ci ildə Bakıda 190 saylı orta məktəbi bitirib.

1968-1973-cü illərdə Azərbaycan Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsində təhsil alıb.

1973-1976-cı illərdə SSRİ Elmlər Akademiyasının Dilçilik İnstitutunun "Türk dilləri" şöbəsinin əyani aspirantı olub.

1977-ci ilin yanvar ayında Moskvada "Sintaktik paralelizm" ("Kitabi-Dədə Qorqud" dastanlarının dili üzrə) adlı namizədlik dissertasiyası müdafiə edib.

1977-1984-cü illərdə Azərbaycan SSR Elmlər Akademiyasının Nəsimi adına Dilçilik İnstitutunun "Türk dillərinin müqayisəli tədqiqi" şöbəsində kiçik elmi işçi, baş elmi işçi, şöbə müdiri vəzifələrində çalışıb.

1983-cü ildən başlayaraq Azərbaycan tələvisiyasında "Azərbaycan dili", "Qoşma", "Dəfina", "Sözün simi" kimi aylıq və həftəlik ədəbi-bədii, elmi-publisistik verilənlər müəllifi və aparıcısı.

1990-cı ildə M.F.Axundov adına Rus dili və ədəbiyyatı İnstitutunun "Ümumi və rus dilçiliyi" kafedrasının müdiri seçilib. 1993-cü ildən 2000-ci ilədək yenidən Xarici Dillər İnstitutunun "Ümumi və Azərbaycan dilçiliyi" kafedrasının müdiri.

1994-1995-ci illərdə Bursa (Türkiyə Respublikası) Uludağ Universitetinin "Türk dili və ədəbiyyatı" bölümündə dövlət professor olaraq fəaliyyət göstərmişdir.

2000-ci ilin may ayında M.F.Axundov adına Rus dili və ədəbiyyatı İnstitutunun rektoru təyin edilib.

2000-ci ilin iyun ayında ölkə Prezidenti Heydər Əliyevin sərəncamı ilə yeni təşkil olunmuş Bakı Slavyan Universitetinin rektoru təyin edilib. 2014-cü ilin fevral ayına qədər rektor kimi fəaliyyət göstərmişdir. Məhz bu dövrdə Bakı Slavyan Universiteti həm ölkə, həm də beynəlxalq səviyyədə böyük nüfuz qazanmış və təqdir edilmişdir.

2011-2014-cü illərdə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının humanitar və ictimai elmlər bölməsinin akademik-katibi vəzifəsində çalışıb.

*Son yazdığın zaman öz cümləno inanmalısən.
Oxuduğun zaman inanmaya bilorson.*

Kamal ABDULLA

Bakı Slavyan Universitetində işiq üzü görün "Filoloqun kitabxanası - 100" (2005); "Dünya nosrı" (2008) proyektlorinin ideya müəllifi və təşkilatçısı olub.

Azərbaycanda ilk dəfə hazırlanmış Azərbaycan Torcümü Ensiklopediyasının (Bakı, 2018-ci il) ideya müəllifi və baş redaktoru.

300-ə yaxın elmi və publisistik məqalə, 20-dən çox dərs vəsaiti və monoqrafiya müəllifidir.

Kamal Abdullanın bədii əsərləri - pyesləri, hekayələri, romanları, əsəlləri və şeirləri Azərbaycanda və xarici ölkələrdə çap olunur. Əsərləri türk, rus, gürcü, ingilis, fransız, alman, ispan, polyak, portuqal, italyan, Ukrayna, fin, ərəb, yapon, Monteneqro, Litva, bolqar, qazax, qırğız və başqa dillərə torcümü olub. Pyesləri Azərbaycan, Gürcüstan, Estoniya teatrlarında səhnəyə qoyulub.

Kamal Abdulla "Yarımqıç əlyazma", "Schrbazlar dərəsi", "Unutmağa kimso yox...", "Sirlərin sərgüzəşti", "Tarixisiz gündəlik" romanlarının, şeirlər, əsəllər və heka-

Moskvada "Точенни дороти" adlı şeirlər və pyeslər toplusu nəşr edilmişdir (Moskva, Rif Roy, 2004).

2009-cu ildə "Hekayələr" (Bakı, Mütərcim) kitabı çapdan çıxmışdır. 2012-ci ildə "Ləbirint" adlı hekayələr kitabı çap olunmuşdur. 2014-cü ildə "Sırrı-zomano" adlı hekayələr toplusu çap olunmuşdur. 2014-cü ildə Moskvada son illər qələmə aldığı hekayələri toplanmış "Платон, кажется, заболел...", 2017-ci ildə "Edam vaxtını dəyişmək olmaz" hekayələr kitabı, "Платон се излеледа разболело..." hekayələr toplusu Serbiyada Belqrad, Verzal. D. o. nəşriyyatında 2018-ci ildə çap olunmuşdur.

Azərbaycanda onun haqqında "Kədirin siri" (müəllifi Elçin Səlcuq), "Kamal Abdulla: seçimin morfolojiyası" (müəllifi prof. Asif Hacı), "Kamal Abdulla: Yazıdan mifə" (müəllifi Rüstəm Kamal), Türkiyədə "Kamal Abdullanın əsərləri Türkiyə türkcəsində" (müəllifi Mehman Musaoğlu), Rumınyada "Kamal Abdulla: Filososfiya polinoti" (müəllifi Lyudmila Bejenaru), İranda "Schrbazlar dərəsi. İç-qış sirlər dünyası" (müəllifi Araz Abba-

1999-cu ilin dekabr ayında Azərbaycan xalqının mühüm tarix və mədəniyyət abidələrindən olan "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanının tədqiqindəki xidmətlərinə görə ona ölkə Prezidenti Heydər Əliyev tərəfindən "Azərbaycan Respublikasının əməkdar elm xadimi" adı verilmişdir.

2007-ci ildə Rusiya Federasiyasının Puşkin medalı;

2007-ci ildə Azərbaycanda Humay mükafatı;

2007-ci ildə "525-ci qəzet" in "İlin romanı" adlı mükafatı;

2007-ci ildə Monitorinq qrupunun "İlin ədəbiyyat adamı";

2009-cu ildə Azərbaycanla Çexiya arasında münasibətlərin inkişafında mühüm roluna görə "Karl Kramej" medalı;

2009-cu ildə Polşa Respublikası prezidentini Lex Kaçinski tərəfindən təqdim edilən "Böyük Xaç" kavalər ordeni;

2009-cu ildə Polşanın müsbət simasının formalaşmasında mühüm xidmətlərinə görə Polşa Respublikasının Xarici İşlər Nazirliyinin Xüsusi Diplomu;

2010-cu ildə Dədə Qorqud Milli Fondunun "Dədə Qorqud Milli Mükafatı"; "Azərbaycan dünyası" beynəlxalq jurnalının "Vətən övladı" qızıl medalı;

2010-cu ildə III Nəsimi Milli Ədəbiyyat Müsabiqəsində "Yarımqıç əlyazma" romanına görə "Son 10 ilin ədəbi əsəri" mükafatı;

21 may 2015-ci ildə İrannın Təbriz şəhərində Qafqaz Universitetləri Birliyiinin (KUNİB) 5-ci konqresində "Elmi fəaliyyətin görə" ən yüksək mükafat;

21 sentyabr 2015-ci ildə "Yarımqıç əlyazma" romanı İtaliyanın ən böyük fondlarından biri Rikardo Tanatutti Fondunun təsis etdiyi "Scanno" mükafatının ("Scanoprix") ədəbiyyat üzrə xüsusi prizi;

3 dekabr 2015-ci ildə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında təhsil sahəsində səmərəli fəaliyyətinə görə "Şöhrət" ordeni;

23 mart 2016-cı ildə Rusiyanın məşhur "Xudojestvennaya literatura" nəşriyyatı tərəfindən çap edilən "Platon, deysən, xəstələnmis..." ("Платон, кажется, заболел...") hekayələr kitabı Rusiyada ədəbiyyat üzrə təqdim

*Kölgə salmaq istəyən
amansız günəş işiqının
allına girib
onu öz çiynlərinə
almalıdır.*

Kamal ABDULLA

olunan yüksək mükafata - "Qızıl Dəliq"ə layiq görülüb;

2017-ci ildə Şərqi Avropa ilin ən bacarıqlı şəxslərini seçən Regional Agentlik və onun nəşr etdiyi "Euromanager" jurnalı tərəfindən "Müasir dünyanın dini, irqi və etnik ayr-seçkilik kimi problemlərindən əziyyət çəkən Avropa regionunda multikulturalizm ənənələrinin inkişafı etdirilməsi sahəsində xidmətlərinə görə" mükafatı.

2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafında xidmətlərinə görə "Xalq yazıçısı" fəxri adına layiq görüldü.

Kamal Abdulla "2018-2019-cu tədris ilinin ən yaxşı rektoru" sosial tələbə sorğusunda qalib olub.

15 mart 2019-cu ildə Azərbaycan Respublikasının Dövlət Təhlükəsizliyi və Xarici Kəşfiyyat orqanlarının 100 illiyi (1919-2019) ilə bağlı yubiley medalı;

10 iyul 2019-cu ildə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi (1918-2018)" yubiley medalı ilə təltif edildi.

19 iyul 2019-cu ildə Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin Sərəncamı ilə "Azərbaycan diplomatik xidmət orqanları - 100 illiyi (1919-2019)" yubiley medalı ilə təltif edildi.

13 sentyabr 2019-cu ildə Macarıstan Prezidentini Yanos Aderin tərəfindən Macarıstan və Azərbaycanın elmi-mədəni əlaqələrinin dərinləşməsindəki roluna görə "Zabit Xaç" ali xidmət ordeni ilə təltif olub.

Kamal Abdulla həmçinin, Azərbaycan dilinin, mədəniyyətinin və multikulturalizminin Avropa və Amerika, Yaxın və Uzaq Şərqi ölkə universitetlərinə təbliği ilə bağlı geniş fəaliyyət göstərmiş, Azərbaycan haqqatlarını bu yolla da beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdırılmasında nailiyyət qazırmışdır. Onun bilavasitə təşkilatçılığı və iştirakı ilə Azərbaycan dili və mədəniyyəti, multikulturalizm fənləri bu gün də Rusiya, Gürcüstan, Almaniya, İtaliya, Braziliya, Argentina, Urquay, İndoneziya və başqa ölkələrin universitetlərində uğurla tədris edilir.

*"Sizin "YARIMQIÇ ƏLYAZMA" ROMANINIZ CALBEDİCİR,
AMMA ONU ÇİMƏRLİKDƏ OXUMAQ OLMAZ".*

Umberto EKO

yələr toplularının müəllifidir. Onun dram əsərlərindən ibarət Azərbaycan, rus, türk dillərində bir neçə kitabı - "Unutmağa kimso yox" (Bakı, Azərneşr, 1995), "Ruh" (Bakı, Azərneşr, 1997), "Bir, iki, bizimki!" (Bakı, Mütərcim, 2003), "Casus" (Bakı, Mütərcim, 2004), "Ruh" (Ankara, 2006), "Bec moe pečalni" (Bakı-Mytarajim-2009) nəşr olunmuşdur.

Rus poeziyasının gümüş dövrü şairlərindən etdiyi tərcümələr "Gümüş dövrün sirləri" adlı tərcümə kitabçasında yer alıb (Bakı, Mütərcim, 2001). "Qərəbadi, deyilmi?!" (Bakı, BDU-nun mətbəəsi, 1998), "Nar çiçəkləri" (Bakı, Mütərcim, 2014) kitablarında müəllifin orijinal şeirləri cəmlənib.

"Kədərli seçmələr" (Bakı, Mütərcim, 2002) adlı kitabında əsəlləri, şeirləri, hekayələri, tərcümələri, pyesləri toplanıb.

Kamal Abdullanın "Unutmağa kimso yox..." romanı 2011-ci ildə Bakıda (ikinci nəşr: Bakı, "Qanun", 2018) çap edilmişdir. Roman "И некого заболел..." adlı 2015-ci ildə Bakıda, "Qanun" nəşriyyatında rus dilində, 2016-cı ildə "Издательство Карагача" kitabında, Moskvada, "Xudojestvennaya literatura" nəşriyyatında çap edilmişdir.

səli Əhmədovlu və "Yarımqıç əlyazma. Şahəsinin Şahələri" (müəllifi Araz Abbasəli Əhmədovlu) adlı kitablar çap olunub. Rusiya, Türkiyə, ABŞ, Fransa, İtaliya, Braziliya, Polşa, Litva, Rumıniya, Qazaxıstan, Qırğızıstanda və başqa ölkələrdə onun elmi və bədii yaradıcılığına həsr edilmiş məqalələr çap edilib.

